

CLASICI
ROMÂNI

LIVIU REBREANU
Răfuiala și alte Nuvele

EDITURA
ANDREAS PRINT

27.11.1885 – 01.11.1944

CLASICI
ROMÂNI

LIVIU REBREANU

Răfuiala
și alte NUVELE

EDITURA
ANDREAS PRINT

**Descrierea CIP a Bibliotecii
Nationale a României
REBREANU, LIVIU
Răfuiala și alte nuvele / Liviu Rebreanu.
- București: Andreas Print, 2014**

ISBN 978-606-8271-57-6

© Editura **ANDREAS PRINT**, București, 2017

Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată și retransmisă sub formă: tipărită, electronică, mecanică, fotocopiată, audio sau sub orice altă variantă fără permisiunea scrisă a **Editurii Andreas Print**.

TEL./Fax: 021.222.07.67

Redactare și repere biobibliografice: Laura-Ivona DUMITRU
Corectură: Gabriela DINȚĂ

REPERE BIOBIBLIOGRAFICE

LIVIU REBREANU s-a născut la **27 noiembrie 1885** în satul Târlișuia, județul Bistrița-Năsăud. Este primul dintre cei 14 copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și ai Ludovicăi, ambii descendenți ai unor familii de țărani liberi, de pe Valea Someșului. Urmează șoala primară la Maieru (**1891**) și studiile gimnaziale în Năsăud și Bistrița (**1895-1900**). Apoi Școala militară în Sopron. În **1906** absolvă Academia militară „Ludoviceum“, din Budapesta, și activează ca ofițer la Gyula. În **1908** demisionează din armata austro-ungară și ajunge acasă. În **1909** trece clandestin munții, spre București, împreună cu Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Emil Gârleanu, Victor Eftimiu.

Debutul literar al scriitorului se produce în revista *Lucașfărul* din Sibiu, la finalul anului **1908**, cu schița *Codrea (Glasul inimii)*. Tot acum scrie nuvela *Rușinea*, în care se regăsește conflictul romanului *Ion*, apoi anul următor, în revista *Convorbiri critice*, din București, unde tânărul scriitor se stabilise, încercând să-și asume o nouă viață, și anume una literară.

Este arestat și extrădat, la cererea guvernului austro-ungar, fiind considerat „trădător“, și face închisoare la Văcărești și apoi la Gyula. În **1910** însă, după clarificarea situației sale militare, revine la București, unde elaborează nuvelele *Culcușul* și *Golanii*, proiectează coordonatele romanului *Zestrea*, care se va regăsi și acesta în romanul *Ion*. Se va căsători cu actrița Fanny Rădulescu. În **1911** este secretar literar la Teatrul Național din Craiova și în **1912** apare *Frământări*, prima operă cu mai multe scrieri cuprinse într-un volum (*Dintele, Culcușul, Ofilire, Răfuiala, Nevasta, Proștii, Cântecele iubirii* etc. Volumele de nuvele și schițe *Golanii* și *Mărturisire* apar între **1916-1917**. În timpul primului război mondial, sub ocupația germană, este socotit dezertor și apoi arestat. Evadează și ajunge în Moldova după multe peripeții. Toate întâmplările din timpul războiului vor fi evocate în romanul *Calvarul* (**1919**), roman autobiografic.

1920 este anul apariției romanului *Ion*, care se va bucura de mult succes, fiind publicat în mai multe ediții și tradus și în alte limbi. Autorul va primi pentru acesta Premiul Năsturel al Academiei Române, biografia sa confundându-se de acum înainte și mai mult cu opera.

Pădurea spânzuraților vede lumina tiparului în **1922**. Fusese anticipat de volumul *Trei nuvele (Ițic Ștrul dezertor, Catastrofa și Hora morții)*. Societatea Scriitorilor români îi acordă „Marele Premiu al Romanului”. Alt roman, poate cel mai iubit al său, *Adam și Eva*, este tipărit în **1925**. Tot acum este numit președinte al Societății Scriitorilor Români. Dovedind interes pentru psihologie și psihanaliză, scrie romanul *Ciuleandra* (**1927**). Va fi și director al Teatrului Național din București în **1928**. Perspectiva românească asupra istoriei este relevantă în romanul *Crăișorul Horia* (**1929**).

În **1932** editează revista *România literară*, unde are colaboratori figuri ilustre ale literaturii noastre, printre care: E. Lovinescu, Camil Petrescu, Al. Philippide, Mihail Sebastian, Emil Botta etc. Tot în acest an, apare romanul *Răscoala*, care este o prelungire a temei romanului *Ion*, așa cum afirmă și critica avizată: Dacă Ion este simbolul individual al țăranului român, *Răscoala* este simbolul colectiv al aceluiași țăran, al energiilor de care dispune el în contact cu pământul. Va fi tradus și acesta în mai multe limbi. În **1934**, romanul *Jar*, ce ilustrează dorința autorului de a zugrăvi și viața citadină, așa cum realizase marile fresce rurale. Alt roman, *Gorila* (**1939**), prezintă corupția politicianilor și lipsa de scrupule a unor ziariști puși în slujba unor interese meschine.

Devine membru al academiei române în **1939**. Discursul de recepție este *Lauda țăranului român*. În **1940** apare romanul polițist *Amândoi*. Din acest an și până în **1944**, conduce cotidianul *Viața*.

Se stinge din viață la Valea Mare, lângă Pitești, în urma unui cancer pulmonar, lăsând neterminate o serie întregă de proiecte aflate în diverse faze de lucru, dar prin ceea ce a scris anterior rămâne în istoria literaturii noastre, mai ales prin *Ion*, *Pădurea spânzuraților*, *Răscoala*, ca întemeietor al romanului românesc modern.

„Finalmente, se poate spune, fără rezerve, că opera lui Liviu Rebreanu va fi permanent redescoperită și înțeleasă, generații la rândul, prin lectură și reconstituire a unei lumi tradiționale exprimate inconfundabil de textele epice ale acestui scriitor interbelic”. (Prof. VICTOR DRUJININ „Istoria literaturii naționale”, Editura Andreas, 2010).

OFILIRE

Soarele zâmbea... Mănunchiuri de raze aurii se întreceau prin văzduhul înveselit, mângâind pământul crăpat de dogoreala zilelor trecute, răsfrângându-se zglobii în oglinda râului ce încinge satul ca un brâu de argint.

Un iaz tare și nou închidea calea apei neobosite. Valurile oțeloase se năpusteau mugind asupra zăgazurilor căptușite cu bolovani, le hurducau, le palmuiau, apoi, neputând să le biruie, se aruncau turbate pe scândurile lucioase la vale și se prăbușeau în vârtejurile adânci ale hâlboanei¹. Zdrobite, răcnind de mânie, se zvârcoleau în brațele vojlui - pe urmă scăpau trudite și alunecau gălgâind pe prundișul arămiu...

Din jos de iaz, la marginea râului, Saveta prundarului se închină de două ori spre oglinda încrêtită a apei și-apoi, cu cofele pline, cu ochii în pământ, încordată ușor sub povară, se îndreptă spre pârlazul din fundul grădinii. Lângă gardul de nuiele poposi oleacă. Brațele îi căzură moarte de-a lungul trupului, capul îi căzu pe piept, iar sub dunga neagră a genelor îi răsăriră câțiva picuri mărunți de lacrimi, care se scurseră domol pe obrajii plini și îmbujorați. Și așa rămase un răstimp, pierdută. Apoi privirea i se îndreptă spre tur-

---

¹ *Hâlboană* – bulboană.

nușoarele de spumă ce tropăiau în hâlboana iazului. În creierii ei prinseră a se vâlmăși o sumedenie de gânduri ciudate, niște gânduri de care îi era groază, care o chinuiau, dar care totuși o ademeneau neîncetat de o vreme încoace... Într-un târziu se dezmetici și, cu o sfortare cruntă, își curmă plânsul. Dar când ajunsese la căscioara țuguiată și intră în pridvor, lacrimile o prididiră iarăși, pe-a furișul.

Mă-sa, o femeie vânjoasă, c-o gură ca melița, suflecată până-n genunchi, văzând-o pleoștită și bocită, se cătrăni foc, și se răpști² la ea:

– Ce-i cu tine, fato?... Ce te tot bocești parcă te-ar fi părăsit mirele?

Saveta tresări spăimântată și de-abia putu bâlbâi câteva vorbe zdruncinate. Lacrimile însă începură a-i curge și mai năvalnic. Mama se uită mirată la fată. Dintru-ntâi vru s-o ocărească, să-i scoată nălucirile din cap. Dar când îi văzu ochii stinși, obrajii arși, când o văzu atât de posomorâtă, o cuprinse mila, parc-ar fi înțeles durerea mută ce se alină în lacrimile acelea. Și glasul i se înmuie, privirea i se îndulci:

– Spune-mi, draga mamei, spune-mi mie ce te doare?... Fata se opri în prag, stătu o clipă pe gânduri, apoi răspunse cu glas năbușit:

– Nimica, maică... Nimica... Zău, nimica...

Mama privi lung în urma ei, clătină din cap și bombăni îngrijorată:

– Are ceva... de bună seamă are ceva fata asta...

În porumbiștea din dosul casei, Saveta se opri. Întrebarea mamei îi răscolise deodată toată durerea. Simțea limpede cum i se îngreunează mintea, cum îi lânzezește sufletul. Genunchii începură a-i tremura.

---

² *A se răpști* – a se răsti.

Se lăsă jos și-și lipi fruntea de pământ. Lacrimile îi se-caseră. Numai oftări adânci se mai desprindeau din pieptul ei rotunjour, oftările plânsului uscat, care sugrumă sufletele. Părul ei bălan se zbătea ca peștele lângă corpul întins între mușuroaiele firelor de păpuși.

O adiere blândă, lină se furișă printre foile jumătate verzi, jumătate galbene ale porumbului. Spicele fâșiau tainic și-și plecau capetele, ferindu-se de căldura soarelui, care prinsese a le înțepa. Și, din freamătul frunzelor-sulițe, parcă i se deslușea o povestire urâtă.

Pe Saveta o cutremură un fior de fierbințeală din creștet pînă-n tălpi. Buzele ei stinse, învinețite, murmurară trăgănat:

– Nu se poate... nu se poate...

De trei săptămâni îi furnică în urechi un gând, de când îi spuse Florica pădurarului că feciorul popii se însoară, feciorul cel mai mare, cel de se face doftor, cel care... Când a auzit asta a simțit că i se înfige o săgeată otrăvită în inimă.

„Dacă e adevărat, mă arunc în hâlboana iazului“, își zisese dânsa atunci, și de-atunci o muncește mereu gândul acesta.

Privirea i se tulbură, sângele îi clocotește în vine când se gândește la ceea ce îndură ea de-atunci. Își încleastă degetele în păr, se zvârcolește deznădăjduită pe bulgării sfăr-micioși de pământ și se blestemă într-una și-și zice:

„Te-a bătut Dumnezeu, nerușinate, fiindcă ai păcătuit...“

Dar apoi, repede, fără nici o trecere, o năpădesc alte amintiri, lumea i se pare că se înseninează, și-i pare rău că-și afurisește iubirea. O rază dulce de nădejde îi pătrunde prin creieri, îi rânduiește gândurile învâltorite. Și vuietele nă-prasnice încetează, înfrânte de adierea trecutului, care i se desfășoară ca o poveste frumoasă, fermecătoare...

... Era spre toamnă atunci... era pe vremea secerișului, întocmai ca și astăzi. Ea încă nu împlinise șaptesprezece ani. De-abia în vara aceea începuse a merge la horă și-i ziceau oamenii „frumoasa lui Ion Prundarul“... Așa-i ziceau.

Și s-a întâlnit pe câmp, venind de la holdă, s-a întâlnit cu feciorul popii. Și feciorul popii era boier... boier mândru... Ea i-a dat binețe, cum se cuvine, iar el i-a mulțumit și-a întrebat-o dacă nu i-e frică seara pe hotar. Dar încă nu era seară și ea a râs și i-a răspuns că nu i-e frică și că încă nu e întuneric. El însă a zis că ba, se-ntunecă, și că are s-o însoțească pînă-n sat, ca să nu-i fie frică... și ei îi era tare rușine, și de rușine ce-i era la început, de-abia putu să bolborosească ceva.

Pe urmă totuși s-a îmbărbătat, căci boierul era tare vorbăreț și știa povesti multe lucruri vesele, de care trebuia să râdă cu hohot, și altele duioase, de care îi venea să plângă. S-apoi avea boierul un glas moale, moale ca mătasa, care te mângâia și-ți încălzea inima. Și avea niște ochi mari, negri, cu sclipiri ademenitoare și pe obrazul stâng, într-un drept cu mustăcioara de-abia mijită, un semn cât un pui de linte. Și-i sta tare bine așa...

Și a tot povestit boierul... a povestit și nu i-a stat gura nici o clipă. I-a spus c-a isprăvit cu învățătura și acuma se face doftor... și ea îl asculta bucuroasă, și ar fi dorit să fie cât mai lung-drumul pînă în sat...

Apoi, într-un loc, boierul s-a oprit... s-a oprit tocmai sub părul cel pădureț din livada lui Siminoc. Pe jos era prund de pere sălbatece, mărunte și galbene ca turta de ceară... și s-a oprit și Saveta, cu toate că ceva îi spunea să nu se oprească... și-atunci boierul a tăcut și a luat-o de mână. Și mâna lui era suptă și rece ca o steluță de zăpadă.

CUPRINS

Repere biobibliografice / 5

Ofilire / 7

Nevasta /

Mărturisire / 22

Răfuiala / 26

Cântecul iubirii / 42

Proștii / 49

Ițic Ștrul, dezertor... / 58

Catastrofa / 78

La urma urmelor... / 119

Golanii / 125